

Sþ.

13. Tillaga til þingsályktunar

[13. mál]

um aðild Grænlendinga að Norðurlandaráði.

Flm.: Magnús Kjartansson.

Alþingi ályktar að skora á ríkisstjórnina og fulltrúa Íslands i Norðurlandaráði að beita sér fyrir því að Grænlendingar fái fulla aðild að Norðurlandaráði og velji fulltrúa sína sjálfir.

Greinargerð.

Norðurlandaríkin standa mjög framarlega meðal þjóða heims að því er varðar lifskjör, menningarmál og félagsmál. Þó eru til staðir innan Norðurlanda sem bera allt annan svip og mótað enn af þeim tíma þegar sum Norðurlandaríki voru nýlenduveldi. Verst er þetta ástand í Grænlandi. Þegar stöðu Grænlands var breytt 1953, þannig að landið hét ekki lengur nýlenda, heldur „amt i Danmörku“, var ástæðan sú, að þing Sameinuðu þjóðanna hafði samþykkt að gera könnun á ástandinu í nýlendum þeim sem enn væru eftir á hnnettum, og dönsk stjórnaryöld vildu af skiljanlegum ástæðum ekki að sú könnun næði til Grænlands. En afleiðingarnar urðu meira en formlegar. Danir tóku upp þá stefnu að gerbreyta lífsháttum Grænlendinga og bar með menningu þeirra. Þeir söfnuðu Grænlendingum — að verulegu leyti með valdi — í þorp og smábæri við ströndina og reyndu að koma á atvinnuháttum sem liktust þeim sem t. d. tilkast í flestum Evrópulöndum. Afleiðingin varð sú að nýlenduþjánin varð miklu nærliggjandi við hvern einstakan Grænlendinga en áður var. Grænlendingar voru flestir veiðimenn áður, og veiðimenn eru persónulega frjálsir hvernig svo sem yfirstjórn er háttar í landi þeirra. Þegar Grænlendingum var sinalað í bæi voru rætur þeirra við fortíðina rifnar sundur, og þeir kynntust á degi hverjum hlutskipti ófrjálsra manna. Fullyrða má að nýlenduþjánin í Grænlandi hafi aldrei orðið verri en eftir að landið varð „amt i Danmörku“. Flutningsmaður bessarar tillögu kynntist því andrúmslofti sjálfur á alllöngu ferðalagi um vesturströnd Grænlands sumarið 1975 ásamt öðrum fulltrúum í samgöngumálanefnd Norðurlandaráðs.

Á síðstu árum hefur eflst í Grænlandi pólitisk vakning, ekki síst meðal ungs fólks sem hlotið hefur menntun og kynnt ástandinu í öðrum Evrópulöndum. Þetta unga fólk ber fram eðlilegar kröfur um sjálfstjórn. En jafnframt vofa yfir Grænlendingum meiri hættur en nokkru sinni fyrr, vegna þess að við landið og i því hafa fundist mikil verðmæti, t. d. bæði olía og úran. Hætta sú, sem vofir yfir Grænlendingum, er að alþjóðlegir auðhringir fái aðstöðu til að nýta þessar auðlindir án þess að Grænlendingar verði um það spurðir, en með slikri innrás væri bundinn endir á grænlenska menningu og eðlilegar grænlenskar sjálfstæðishugmyndir.

Danskir ráðamenn segja oft að vandamál Grænlendinga séu „danskt innanríkismál“, og er vonandi ógeðfelt fyrir alla Íslendinga að hlusta á slíkan mál-flu'ning. Hitt væri sýnu geðfeldara, að Norðurlandabúar allir litu á það sem hlutverk sitt að styrkja Grænlendinga til þess að ná þjóðlegri fótfestu á nýjan leik og ákveða sjálfir framtíðarörlög sín. Tillögu þessari er ætlað að gefa Grænlendingum kost á að kynna vandamál sín og túlka viðhorf sín í stofnun þar sem öll Norðurlandaþing eiga fulltrúa.